

**ผลคำวินิจฉัยคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า
กรณีโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มในพื้นที่ภาคใต้ปฏิบัติทางการค้าไม่เป็นธรรม**

นาย ก.
บริษัท ล. กับพวก รวม ๖๑ ราย

ผู้ร้อง
ผู้ถูกร้อง

พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๔ (๑) (๒) (๓) (๔) มาตรา ๕๕ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) และมาตรา ๕๗

ผู้ร้องเป็นเกษตรกรปลูกสวนปาล์มและจำหน่ายผลปาล์มทะเลาสดให้แก่ลานเทปาล์มและโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มในจังหวัดตรัง ส่วนผู้ถูกร้องทั้ง ๖๑ ราย เป็นโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มในจังหวัดตรัง จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสตูล จังหวัดกระบี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพังงา จังหวัดพัทลุง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง ผู้ร้องได้ร้องเรียนว่า โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มในพื้นที่ภาคใต้ร่วมกันกำหนดและรักษาระดับราคาซื้อขายปาล์มทะเลาสด อันอาจเป็นความผิดตามมาตรา ๕๐ ๕๔ ๕๕ และ ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

อย่างไรก็ตาม จากการแสวงหาข้อเท็จจริงพบว่า ตลาดธุรกิจโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มในพื้นที่ภาคใต้มีการกระจุกตัวของตลาดต่ำ จึงไม่มีผู้ประกอบการธุรกิจโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มและโรงงานกลั่นน้ำมันรายใดมีส่วนแบ่งตลาดสูงถึงร้อยละ ๕๐ ตามประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๓ ดังนั้น โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มที่ถูกร้องเรียนจึงมิได้เป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ กรณีจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องตามคำร้องกระทำการอันเข้าลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันหรือไม่

ประเด็นต่อมา การกระทำที่เป็นความผิดตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิจารณาแล้วเห็นว่า สาเหตุที่ราคารับซื้อในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๗ มีความแตกต่างจากราคารับซื้อในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายน ๒๕๖๗ เกิดขึ้นเนื่องจากช่วงปลายปี ๒๕๖๖ ถึงต้นปี ๒๕๖๗ ประเทศไทยประสบปัญหาอากาศร้อนและแห้งแล้งเป็นเวลานาน ส่งผลให้ผลปาล์มสุกเร็วและเติบโตไม่สมบูรณ์ทำให้น้ำมันในผลปาล์มลดลงจนเป็นผลให้ราคารับซื้อลดลงไปตามลำดับ ประกอบกับโดยปกติแล้วหากเกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มทะเลาสดเกษตรกรจะต้องขนส่งผลปาล์มทะเลาสดให้ถึงโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มภายใน ๒๔ ชั่วโมง แต่ช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๗ เป็นช่วงที่ผลปาล์มน้ำมันออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมากจึงเกิดปัญหาการบรรทุกติดคิวไม่สามารถนำปาล์มทะเลาสดเข้าไปสกัดน้ำมันได้ทันเวลาเป็นผลให้คุณภาพปาล์มน้ำมันลดลงและเป็นที่เหตุให้ราคาปาล์มทะเลาสดตกต่ำลงอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับปัจจุบันยังไม่มีกำหนดโครงสร้างราคารับซื้อปาล์มทะเลาสดออกมาบังคับใช้ โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มแต่ละโรงจึงต้องคำนวณราคารับซื้อเอง ซึ่งส่วนใหญ่จะกำหนดราคารับซื้อโดยอิงกับราคาซื้อขายของวันก่อนหน้าตามที่กระทรวงพาณิชย์ประกาศ ควบคุมไปกับราคาน้ำมันปาล์มดิบ (Crude Palm Oil หรือ CPO) ตามสถานะของตลาดในขณะนั้น อีกทั้ง หลังจากช่วงเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๗ ที่ราคารับซื้อปาล์มทะเลาสดตกต่ำลงอย่างหนัก กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ จึงได้มีหนังสือถึงนายกสมาคมโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มปรับราคารับซื้อผลปาล์มน้ำมันให้สูงขึ้น โดยให้รับซื้อในอัตราไม่ต่ำกว่ากิโลกรัมละ ๔.๕๐ บาท ทำให้ราคารับซื้อปาล์มทะเลาสดในเดือนมิถุนายน ๒๕๖๗ เป็นต้นมาปรับขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นที่เหตุให้ราคารับซื้อของแต่ละโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มในช่วงครึ่งปีหลังกระจุกตัว ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงมิได้มีการกระทำที่ฝ่าฝืนตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔

ประเด็นถัดไป การกระทำที่เป็นความผิดตามมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ นั้น คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจใดร่วมกับผู้ประกอบธุรกิจอื่นกระทำการใดอันเป็นการผูกขาดหรือลดการแข่งขัน หรือจำกัดการแข่งขันในตลาดใดตลาดหนึ่งในลักษณะเป็นการกำหนดเงื่อนไขตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๕๔ (๑) (๒) หรือ (๔) ระหว่างผู้ประกอบธุรกิจที่มีคู่แข่งกันในตลาดเดียวกัน เพื่อป้องกันมิให้ผู้ประกอบธุรกิจที่มีคู่แข่งกันในตลาดเดียวกันร่วมกันตกลง (ฮั้ว) ราคาหรือเงื่อนไขทางการค้าใดอันก่อให้เกิดการผูกขาด ลดการแข่งขัน หรือจำกัดการแข่งขันในตลาด เมื่อข้อเท็จจริงตามข้อกล่าวอ้างเป็นพฤติกรรมร่วมกันของโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มในพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจที่เป็นคู่แข่งกันและอยู่ในตลาดเดียวกัน ดังนั้น พฤติกรรมที่ถูกร้องเรียนดังกล่าวจึงไม่ครบองค์ประกอบของการเป็นผู้ประกอบธุรกิจใดร่วมกับผู้ประกอบธุรกิจอื่นกระทำการใด ๆ อันเป็นการผูกขาด หรือลดการแข่งขัน หรือจำกัดการแข่งขันในตลาดใดตลาดหนึ่งในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

ประเด็นสุดท้าย การกระทำที่เป็นความผิดตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิจารณาแล้วเห็นว่า สาเหตุที่ราคาซื้อขายปาล์มทะลายสดลดลงมาจากในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน ๒๕๖๗ เนื่องจากประเทศไทยประสบปัญหาอากาศร้อนและแห้งแล้งเป็นเวลานาน ส่งผลให้ผลปาล์มสุกเร็วและบางส่วนเติบโตไม่สมบูรณ์ทำให้อัตราสกัดน้ำมันปาล์มลดลง ประกอบกับปกติแล้วการซื้อขายปาล์มทะลายสด จะต้องขนส่งให้ถึงโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มภายใน ๒๔ ชั่วโมง แต่ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่ผลปาล์มน้ำมันออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดปัญหาการบรรทุกติดคิวไม่สามารถนำผลปาล์มไปสกัดได้ทันเวลาส่งผลให้คุณภาพปาล์มน้ำมันลดลง และเป็นเหตุให้ราคาปาล์มทะลายตกต่ำลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การที่ราคาปาล์มตกต่ำลงในช่วงระยะเวลาดังกล่าวจึงมีได้มาจากการที่โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มกำหนดราคารับซื้อปาล์มเออาร์ดีเอเปรีียบเกษตรกร กรณีจึงไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสรุปได้ว่าผู้ถูกร้องปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมอันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบธุรกิจรายอื่น ตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐